

πατέρα. ὡς παρὰ τὸ μέγεθος τῆς πατρὸς ὁ υἱὸς, πάλιν ὅταν ἦ δὴ λάβῃ τὴν τῷ αἰσθητῶν τὰ ξιν, καὶ χωρὶς αὐτῆς, τότε ἦδη ἐκ ἐστῆται καὶ ὁμοιοτήτι ὅτι τῷ πατρὶ· οἷον ἡ πολιτικὴ τοιοῦτοί τινες θέλωσιν εἶναι. ὡς δ' αὖτως οὐδ' οὐκ ἔστι, παρὰ δευτέρου ὅτι δίκαιον, διὰ τὴν αὐτῶν αἰτίαν. τὸ γὰρ δευτέρου ὅτι οὐκ ἔστι. δὴ δὲ καὶ ἐστὶν αὐτῶν δίκαιον, τὸ οἰκονομικὸν δίκαιον παρὰ αὐτὸν ὅτι. οὐ τῷ δὲ γὰρ ἡμεῖς ζητοῦμεν, ἀλλὰ τὸ πολιτικόν· ἐν ἰσότητι γὰρ καὶ ὁμοιοτήτι τὸ πολιτικὸν δίκαιον ἔστιν. δὴ δὲ τὸ μὲν ἐν γυναικὶ καὶ αἰσθητῶν καὶ νοητῶν δίκαιον, ἐστὶν ἕξις τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης. ἕξιν μὲν γὰρ ὅτιν ἡ γυνὴ τῷ αἰσθητῶν, ἀλλ' οὐκ ἔστιν, καὶ μετέχει ἐστῆται πῶς μάλιστα. διότι ἐξ ἕξις τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης ὁ βίος αὐτῶν ὡς καὶ τὸ δίκαιον τὸ γυναικῶν παρὰ αἰσθητῶν, μάλιστα πῶς ἦδη τῆς δὴ τῶν πολιτικῶν ὅτι. ἔπειτα οὖν δίκαιον τὸ ἐν πολιτικῇ κοινωνίᾳ ὄν, ἢ δίκαιοσύνη καὶ ὁ δίκαιος παρὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον ἔστιν. καὶ δὲ δίκαιον ἔστι τὰ μὲν φύσις, καὶ ἡ νόμος. δὲ δὲ οὗτος ὑπολαμβάνεται, καὶ ὡς μὴδὲ ποτε ἀπὸ μεταπτώσεως καὶ γὰρ ἐκ φύσις ὄντα μεταλαμβάνουσιν μεταβολῆς. ἀλλὰ δὲ ὅτι εἰ πάντες τῆ ἀριστερῆς μελετῶμεν ἀεὶ βελτιώμεθα, καὶ ἀμφοτέρωθεν δὴ φύσις γὰρ ἀριστερῆς ὅτι καὶ τὰ δεξιὰ οὐδὲν ἢ πῶς φύσις βελτιώσεται τῆς ἀριστερῆς, καὶ πῶς παιδιῶν τῆ ἀριστερῆς καθεστῆται τῆ δεξιᾷ οὐδὲν ὅτι μεταπίπτουσι, διὰ τῶν ὅτι οὐ φύσις ἀλλ' εἰ ὡς ὅτι τὸ πολὺ καὶ τὸν πλείω χρόνον οὕτω διαμῆναι ἀριστερῆς, ἀριστερῆς ὅτι καὶ τὰ δεξιὰ, δεξιᾷ, τῷ φύσις ὅτι οὐκ ἔστι πῶς ὅτι τῆς φύσις δίκαιον, καὶ, εἰ μεταβλήσεται τὴν ἡμετέραν χρῆσιν, διὰ τῶν ὅτι ἔστι φύσις δίκαιον, ἀλλ' ἔστι τὸ γὰρ ὡς ὅτι τὸ πολὺ διαμῆναι, τῷ φύσις δίκαιον περιφραγῆς, ὁ γὰρ αἰ ἡμεῖς νομίζομεθα καὶ νομισσομεθα, τῷ καὶ ἔστι δίκαιον ἢ δὴ, καὶ κολομεθα καὶ νόμον δίκαιον. βέλτιον οὖν δίκαιον τὸ καὶ φύσις, καὶ νόμον. ἀλλ' ὁ ζητοῦμεν, δίκαιον ὅτι πολιτικόν. τὸ δὲ πολιτικόν, ὅτι τὸ νόμος, οὐ τὸ φύσις. τὸ δὲ ἀδικον καὶ τὸ ἀδικημα δὲ εἶναι αἰτῆται τῶν ὅτι ἔστι δὲ. τὸ μὲν γὰρ ἀδικῶν ὅτι τὸ πᾶν νόμος ἀριστομόν ὅτι, τὴν παρακατασκευῆς ἀποπερῆσαι ἀδικῶν ὅτι. τὸ δὲ ἀδικημα ὅτι τὸ ἦδη ἀδικῶς τὸ ἀδικῶν. ὁμοίως δὲ τὸ δίκαιον καὶ τὸ δικαιοπραγῆσαι ἐν τῷ πᾶσι, τὸ μὲν γὰρ δίκαιον τὸ πᾶν νόμος ἀριστομόν.

Nam veluti membrum patris est filius, nisi iam vitilem induerit etatem, qua ab ipso separatur: tum enim in similitudine, & æqualitate est patri: sed quibus huiusmodi esse licet. Eadem de causa, ne seruo quidem erga dominum, est iustum: domini nanque quiddam est seruus. Ceterum modò ei iustum sit aliquod, id iustum erga ipsum fuerit domesticum, quod in presentia minimè indagamus, sed civile: si quidem in similitudine, & æqualitate, civile iustum videri debet. Præterea in mulieris & viri communicatione, iustum est ferè, quòd civile iustum: deterius nanque est mulier viro, sed quiddam magis coniunctum, & quodam modo magis æqualitatis particeps: & proinde ipsorum vita ad societatem civilem vehementer accedit. Proinde iustum etiam mulieri erga virum, præcipuum, quodam modo iam præaliis civile est. Quoniam igitur iustum est, quod in civili communicatione positum: tam iustitia, quam iustus, circa civile iustum erit. Sed iustorum quedam natura, quedam lege sunt. Verùm arbitrari ita oportet, ne putemus nunquam excidere quæ natura sunt, quæ sanè etiam mutationem subeunt: vt, inquam, si iaculari omnes semper sinistra annitamur, tandem sinistra manu æquè ac dextra utemur. Atqui à natura sinistra est: at dextra nihilo minus natura potiora sunt sinistris, tamen cuncta sinistra, sicut & dextra, facimus. Nequòd mutari hæc queant, ob hoc à natura non sunt: verùm si vt plurimum, diutiusque ita permaneat, & sinistra est sinistra, & dextra dextra, id quòd à natura est. Idem in à natura iustis, si nostro vsu immutentur, non ob hoc à natura iusta non fuerint, imò equidem fuerint. Nam quod vt plurimum perdurat, id propalam iustum à natura est: quod verò non constituamus, legèque sciscamus, id certè iustum, atque etiam ex lege iustum nuncupamus. Præstat igitur iustum, quòd à natura est, illi, quòd ex lege. Ceterum quod indagamus iustum, civile est: atqui civile, non naturam, sed lege est. Porro iniustum, & iniuria siue iniuste factum videri possint idem esse: non sunt tamen. Siquidem iniustum, lege definitur: veluti depositio quendam fraudare, iniustum fit: at iniuria, vbi iniuste aliquid perpetretur. Itidem porro iustum, ac (vt ita loquar) iustificatio, siue id quod iuste fit, non est idem: nam iustum lege definitum est, cum sit iustificatio, facere iusta,